

ELEMENTS PER A UNA ESTRATÈGIA ENERGÈTICA A L'EUROPA MERIDIONAL

Josep Esquerrà,
CONSULTOR ENERGÈTIC

Ramon Folch,
DIRECTOR D'ERF GESTIÓ I
COMUNICACIÓ AMBIENTAL

La crisi del gas desencadenada entre Rússia i Ucraïna al gener de 2009, però amb importants repercussions a la UE, va posar en el centre del debat la dependència i la seguretat energètica d'Europa. Aquest és un debat que segueix vigent, i més ara, que els diferents estats de la UE cerquen un major equilibri pressupostari. I és que la importació de productes energètics, tant sols a Espanya, se situa al voltant dels 45.000 milions d'euros l'any.

Amb un cop d'ull al passat veiem que, si bé la UE es forma sobre tractats d'índole energètica (Carbó i Acer, Euroatom), els estats de la UE han considerat l'energia un element "estratègic" i no han començat a cedir-ne la seva sobirania fins al tractat de Lisboa. Tanmateix, a partir de l'aplicació del tractat de Lisboa s'obre una nova etapa en què la UE incideix en el nus de la sobirania energètica històrica i actual: el subministrament de gas, petroli i electricitat. La UE és conscient que si vol mantenir certa autonomia ha de diversificar abastaments, interconnectar-se, disposar de reserves rellevants i establir polítiques de solidaritat. En aquest context, els països de l'Europa meridional tenen un paper clau, ja que són la porta d'entrada de les reserves de gas del nord d'Àfrica i de la zona de la mar Càspia.

A partir de l'aplicació del tractat de Lisboa s'obre una nova etapa en què la UE incideix en el nus de la sobirania energètica històrica i actual

De forma paral·lela, hi ha l'eficiència energètica i la producció renovable. Els països meridionals, per qüestions climàtiques, poden aspirar a un consum energètic molt menor en edificis i serveis. La generació renovable d'origen solar i l'eòlica marina d'aigües profundes també tenen un gran potencial en els països meridionals, bé que els principals referents tecnològics els localitzen en els països centreuropeus.

En aquesta tessitura, cada país ha desenvolupat una política energètica diferenciada en funció dels seus interessos interns i externs. En alguns casos, la política energètica d'un país ha estat en detriment de la d'un altre, perjudicant en últim terme al conjunt de la UE. L'energia ha estat un element tan estratègic d'alguns estats europeus que encara avui en dia s'aprecien reminiscències proteccionistes en les seves polítiques energètiques. És el cas de majoria de les grans empreses energètiques europees, que encara tenen participació pública. Per tot plegat, cal aprofundir en una política energètica més compartida en el si de la UE.

En aquest context, els països del sud d'Europa han de prendre la iniciativa i proposar una política que promogui més interconnexions entre països meridionals i amb Europa, que fomenti projectes pioners de desenvolupament tecnològic en matèria d'eficiència energètica i energies renovables. El sud d'Europa pot ésser la vàlvula de seguretat en el proveïment energètic de tot Europa, tant pel que fa a les energies renovables com les no renovables.

Aquesta nova política energètica s'ha de basar en un parc comú, que no és pas nou a Europa: suficiència, eficiència i generació renovable. També cal fixar uns objectius clars per a cadascun d'aquests paràmetres, més enllà del 20/20/20 actualment previst. I sobretot, cal establir amplis graus de llibertat en les estratègies per a l'assoliment d'aquests objectius, element clau per a l'assoliment dels objectius proposats.

L'establiment d'amplis graus de llibertat en les

El sud d'Europa pot ésser la vàlvula de seguretat en el proveïment energètic de tot Europa, tant pel que fa a les energies renovables com les no renovables.

estratègies regionals, representarà un canvi rellevant en els procediments de la UE. Així, es considera molt més eficient que cada regió adopti les mesures energètiques que més s'adeqüen a les seves característiques energètiques, socials i econòmiques, en comptes d'impulsar solucions d'eficiència energètica estandarditzades per al conjunt de la UE. En massa ocasions, aquestes solucions d'eficiència energètica estàndard acaben sent adaptacions de les solucions adoptades a l'Europa Central, que no acaben assolint els resultats esperats en els països meridionals.

Catalunya és ara mateix un element molt perifèric dins el mapa energètic de la UE (igual com ho és Espanya i el sud de França). Hi han contribuït significativament les polítiques energètiques espanyola i francesa del darrers 60 anys, però també la pròpia oposició a alguns projectes estratègics. Per sortir d'aquesta situació cal una política energètica pròpia, però compartida amb la resta de socis europeus, o si més no concertada.

Tanmateix, per a definir una política energètica pròpia primer cal tenir la possibilitat de fer-la, i això actualment no està a l'abast de les institucions catalanes. Així, el control de les empreses de transport energètic (REE, ENAGAS i CLH), i

les competències en política i infraestructura energètica bàsica (regulació del mercat del gas i l'electricitat, establiment de primes o impostos, moratòria nuclear, connexions internacionals, etc.) són d'exclusivitat estatal.

Catalunya ha d'emprendre les accions necessàries per a poder decidir la seva pròpia política energètica. Un cop assolit aquest fet, caldrà establir una ambiciosa política basada en els objectius comuns de suficiència, eficiència i generació renovable; però amb estratègies i solucions adaptades a les característiques climàtiques i socioeconòmiques pròpies. ●

Catalunya ha d'emprendre les accions necessàries per a poder decidir la seva pròpia política energètica.